

Eduskunnan lakivaliokunta

Lausuntopyyntöne 13.3.2026

Syyttäjälaitoksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 21/2026 vp) ja lakialoitteesta laiksi rikoslain 47 luvun muuttamisesta (LA 4/2023 vp)

Pyydettyinä lausuntonaan Syyttäjälaitos esittää seuraavaa.

HE 21/2026 vp

Ehdotettujen lainmuutosten tavoitteena on selkeyttää työperäisen hyväksikäytön rangaistavuuden edellytyksiä sekä kiristää väärinkäytöksistä määrättäviä rangaistuksia hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti. Esityksessä (s. 39) on arvioitu, että uudet säännökset kiskonnasta työelämässä ja törkeästä kiskonnasta työelämässä eivät sinänsä laajentaisi rangaistavuuden alaa, mutta säännökset selkeyttäisivät työperäisen hyväksikäytön rangaistavuutta. Syyttäjälaitos kannattaa ehdotettuja lainmuutoksia ja niiden tavoitteita.

Syyttäjälaitos kannattaa esitettyä, että kiskonnantapaista työsyryntää koskeva rikossäännös korvattaisiin uudella säännöksellä nimeltään kiskonta työelämässä, uutena rikoksena säädettäisiin rangaistavaksi törkeä kiskonta työelämässä, josta tuomittaisiin vähintään neljän kuukauden ja enintään neljän vuoden vankeusrangaistus, ja että oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotettaisiin kiskontaan työelämässä ja törkeään kiskontaan työelämässä. Lisäksi Syyttäjälaitos kannattaa esitettyä, että liiketoimintakieltoon voitaisiin määrätä, jos liiketoiminnassa on syyllistytty kiskontaan työelämässä tai törkeään kiskontaan työelämässä ja että

Valtakunnansyyttäjä**20.3.2026****SY/903/2026**

telekuuntelun mahdollistavien rikosten listaan lisättäisiin törkeä kiskonta työelämässä.

Syyttäjälaitos katsoo, että hallituksen esityksessä on arvioitu kiitettävästi säännösten vaihtoehdot ja päädytty perustellusti nyt esitettyyn.

Esityksessä (s.31) on todettu, että epäedullisen aseman ja syrjäntäperusteen välisen syy-yhteyden toteennäyttäminen voi tietyissä työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvissä tilanteissa olla haastavaa esimerkiksi tilanteessa, jossa yrityksen kaikki työntekijät ovat ulkomaalaisia ja vain osa heistä saa liian pientä palkkaa. Syyttäjälaitos kannattaa sitä, että syrjinnän vaatimus ei sisälly ehdotetun kiskonnin työelämässä tai sen törkeän tekemuodon tunnusmerkistöihin.

Lisäksi Syyttäjälaitos toteaa, että syyteoikeuden kahden vuoden vanhentumisaika työrikoksissa kuten työturvallisuusrikos, työaika-suojelurikos, työsyryntä, syryntä ja nyt lakialoitteessa LA 4/2023 vp esitetty alipalkkaus on rikoksen ilmitulon viiveen, esitutkinnan ja syyteharkinnan kannalta liian lyhyt ja sitä tulisi pidentää. Syyteoikeuden vanhentuminen kahdessa vuodessa johtaa usein siihen lopputulokseen, ettei syytettä työrikoksesta voida käytännössä nostaa.

LA 4/2023 vp

Lausuntoa on pyydetty myös alipalkkausta koskevasta lakialoitteesta.

Rikosoikeudellisessa selvityksessä koskien vakavaan alipalkkaukseen perustuvaa työntekijöiden hyväksikäyttöä ja siihen reagointia (Oikeusministeriön julkaisuja 2023:19, s. 77-80) on todettu, että kiskonnantapainen työsyryntä on oikeuskäytännön valossa yleisimmin sovellettu tunnusmerkistö alipalkkaustapauksissa ja että alipalkkaustapauksissa kiskonnantapaisen työsyryntän soveltumista rajaa merkittävästi vaatimus syryntäperusteesta. Lisäksi selvityksessä on todettu, että tietyin edellytyksin myös työsyryntän, kiskonnin, törkeän kiskonnin ja petoksen tunnusmerkistöt voivat soveltua alipalkkaukseen. Lakialoitteessakin (s.1) on todettu, että alipalkkauksen vakavimmat muodot on kriminalisoitu jo nykyään.

Valtakunnansyyttäjä**20.3.2026****SY/903/2026**

Syyttäjälaitos toteaa, että viitaten edellä mainittuun rikosoikeudelliseen selvitykseen syrjinnän vaatimuksen puuttuminen ehdotetun kiskonnan työelämässä tunnusmerkistöstä vaikuttaa jo suotuisasti rikostunnusmerkistön soveltumiseen alipalkkaustilanteisiin.

Alipalkkausta koskevassa lakialoitteessa (s.2) on todettu, että käytännön valvonnasta vastaavien työsuojelutarkastajien näkemys on, että työsuojeluviranomaisen toimivaltuuksia on parannettava niin, että alipalkkaustilanteissa voisi antaa velvoittavan päätöksen eli kehotuksen, jonka noudattamiseksi on mahdollista asettaa uhkasakko. Syyttäjälaitos korostaakin perusteellisen harkinnan tärkeyttä siinä, ansaitsevatko kaikki alipalkkaustilanteet lakialoitteen mukaisen rikosoikeudellisen moitearvioin, vai olisiko tarkoituksenmukaisempaa puuttua hallinnollisin seuraamuksin kuten Lupa ja valvontaviraston seuraamusmaksuin sellaisiin alipalkkaustapauksiin, jotka eivät täytä jo voimassa olevia tai hallituksen nyt esittämiä kriminalisointeja. Hallituksen esityksessä kiskontaa työelämässä koskevissa perusteluissa (s. 66) on selostettu työnantajaa yleissitovuuden tai normaalisitovuuden kautta sitovan työehtosopimuksen ja työsopimuslain säännösten vaikutusta alipalkkaustapauksiin liittyvässä vastikkeiden välisen selvän epäsuhtan arvioinnissa, mutta myös muita arviointiin vaikuttavia olosuhteita. Syyttäjälaitos pitää perusteltuna, että hallituksen esityksen valmistelussa on harkittu erillisen alipalkkauskriminalisoinnin säätämistä, mutta on päädytty nyt esitettyihin rikostunnusmerkistöihin. Mikäli alipalkkaus säädetään erillisenä rikosnimikkeenä rangaistavaksi, tulee sen perusteluissa ottaa kantaa kyseisen rikostunnusmerkistön soveltamisen mahdolliseen päällekkäisyyteen ja etusijajärjestykseen suhteessa muihin rikostunnusmerkistöihin.

Lopuksi Syyttäjälaitos korostaa lakialoitteessa (s.3) mainittua, että tarvitaan poliisin, syyttäjien sekä työsuojeluviranomaisten resurssien turvaamista ja kohdentamista nimenomaisesti työvoiman hyväksikäytön kitkemiseen.

Valtakunnansyyttäjä

20.3.2026

SY/903/2026

Leena Metsäpelto

valtiosyyttäjä, apulaisvaltakunnansyyttäjän sijaisena

Karoliina Kontturi

syyttäjälitarkastaja

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto

Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

